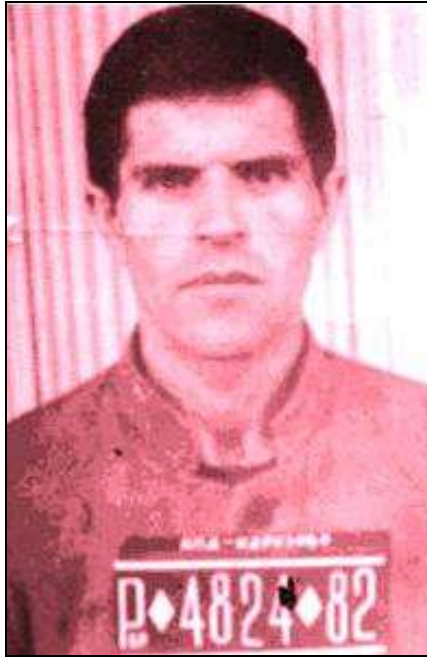

SHABAN ÇUPI

GAFURR LOKU

NË KTHETRAT E UDB-së

Dramë njëaktëshe

FERIZAJ

2013

„ Derisa të jemi të coptuar, kurrë policët sllavë s`kanë për t`u larguar nga shtëpitë tona. Derisa të jemi nën këmbën e maqedonit, malazezit dhe serbit, plagët tona kurrë s`do të shërohen, andaj vetëm bashkimi ynë kombëtar e territorial do të zgjidh një herë e përgjithmonë fatin tonë. Për këtë qëllim dhe për këtë ideal, jetën e dhanë dhe do ta japin kush e din edhe sa e sa atdhetarë. Pa bashkim s`ka fuqi, pa bashkim s`ka liri”.

Gafurr Loku, 12 mars 1982

Hyrje

Të shkruash për veprimtarinë e dëshmorëve parasëgjithash është një nderë, sepse ata krijuan historinë. Ata me mundin dhe sakrificën e tyre, treguan se për të qenë të lirë dhe të dinjitetshëm duhet dhënë më të shtrenjtën, pra edhe jetën.

Luftërat, betejat dhe përballjet e tyre me pushtuesin, gjithëherë do të mbeten tema për studim e trajtim, andaj kësaj radhe lexuesit dhe historiografisë shqiptare ua sjellim dramën „Në kthetrat e UDB-së ”, e cila i kushtohet dëshmorit Gafurr Loku, i ekzekutuar nga pushtuesi serb më 21 shkurt 1999 në fshatin Paldenicë të Hanit të Elezit.

Pse kjo Dramë dhe pse me emrin e dëshmorit Gafurr Loku?!

E para; sepse është e mbështetur plotësisht mbi dokumente sekrete të UDB-së dhe në brendësinë e saj përmban tërë dramaticitetin e vuajtjeve dhe torturave çnjerëzore deri në çmenduri, që u bënë mbi të burgosurin politik, simbolin e lirisë dhe të bashkimit, dëshmorin Gafurr Loku, njëri nga themeluesit e Organizatës Politike Kombëtare „Kushtrimi i Lirisë “ e cila në trojet shqiptare veproi nga viti 1969;

E dyta; autori, aktori dhe vetë historia në këtë dramë është pikërisht Gafurr Loku ku me qendresën e tij përballë pushtuesit ai shkroi shumë drama të tilla dhe si askund tjetër në këtë dramë, lexuesi e kupton se sa e

vështirë ishte që në Jugosllavinë e Avnojit të ishe një atdhetar që e don atdheun tënd, një veprimtar që don të krijosh shtetin tënd, një qytetar që dëshiron të jetosh i lirë në lirinë e dhuruar nga vetë Zoti i Gjithësisë.

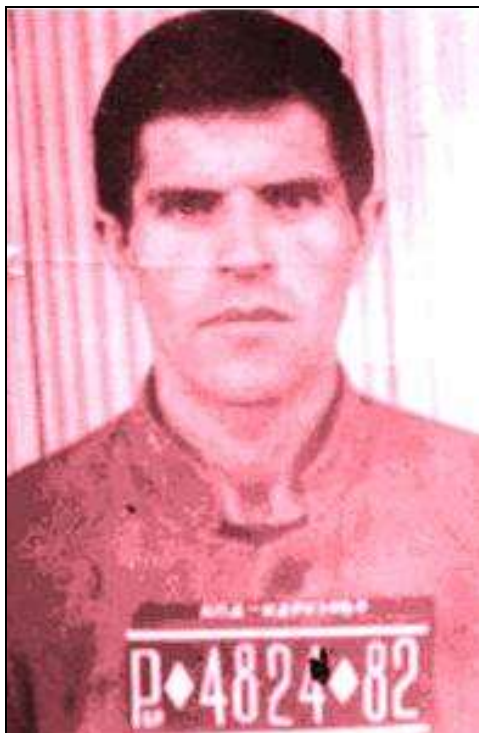
Në rrjedh të kësaj, ne (botuesi) nuk bëmë gjë tjetër, pos që shpalosëm qëndresën heroike të dëshmorit Gafurr Loku përballë kthetrave të UDB-së gjakatare jugosllave dhe nga veprimtaria e tij e gjërë atdhetare, shkëputëm vetëm fragmentin e një nate. Po si kanë qenë netët tjera? Po si kanë qenë vitet e tëra të burgut? Po si ka qenë vetë jeta?

Historiografisë shqiptare, mizerje të tilla të UDB-së ku „ bukën e bënin miell”, ka sjellur për lexuesin shqiptar dhe jo vetëm të tij edhe heroi i Kosovës Rexhep Mala, i cili ishte bashkëvuajtës me Gafurr Lokun në burgun e Idrizovës viteve të shtatëdhjeta, ndërsa drama „ Në kthetirat e UDB-së” vetëm sa e plotëson atë, vetëm sa e saktëson atë nëpërmjet dokumenteve sekrete të UDB-së.

Lexuesit, historianët, analistët, psikologët dhe regjisorët e teatrove tona kombëtare tanimë kanë në duar një vepër të tillë me kryepersonazhin, dëshmorin Gafurr Loku, i cili veprimtarinë atdhetare e filloi në majin e vitit 1968 për t’u ndërprerë dhunshëm nga plumbat e pushtuesit serb më 21 shkurt të vitit 1999.

Në fund, falënderojmë të gjithë ata që kontribuan në botimin e këtij libri; sponsoruesin, lektorin, dizajnuesin e kopertinës si dhe familjen e dëshmorit.

SHABAN ÇUPI

GAFURR LOKU

NË KTHETRAT E UDB-së

Në kthetirat e UDB-së

Prodhuesi Reprodhuesi e caktuar nga
Gafur Loku ve i shprehur shtet
ve shprehur, od 30.04.1982.god.

" A "

Gafur Loku " B "

A. Prvo, da go objasniš dovajjanjeto na majka mu na 6 mart.
na 6 mart. Holku zatot bilo toa i so kogo i što rangiva-
raia.

B. Beše 6 mart. Koga se vratio od rabote tan, majka mu beše
tuka. Tuka beše ušte dajeta i dajeta

Faksimile nga proceverbalet sekrete te UDB-së

B. On tuka editor na epizije.
A. A kol rangovaraš se tuka?
B. Ti i.....
A. Drugi?
B. Neman se drug.
A. A pred toa Siptarite go doneso ovde, od drugata soba.
B. Ne se sedavah.
A. Otkada se sedavah deka sne bile vo drugata soba, a velis
deka ne se sedavah?
B. Nman koga otidovne tamu.
A. Tvrdis deka ne se sedavah drugo?
B. Ne.
A. Od kade znaes deka sne bile vo drugata soba?
B. Tamu beame, gore.
A. I što se sluši tamu?
B. Neman.
A. Se sluši li nešto?
B. Neman što se slušilo.
A. Do koga se sedavah deka beame vo drugata soba?
B. Neman. Se sedavan koga zboruvane se ovde i nekog
spijinja mi dade.
A. A dali se sedavah koga ja pilivale injevata. Tos se e
što lekarot ti gi preporaca, što mi dobiyah sekoi da
Dovade ne se sedavah?

VETAT:

Kryeinspektori, udhëheqës i hetimeve
Inspektori i Parë
Inspektori i Dytë
Inspektori i Tretë
Gardian burgu
I burgosuri: Gafurr Loku

Ambienti:

(Ngjarja zhvillohet në burgun hetues të Shuto Orizares, në një zyrë të UDB-së. Zyra ka një tavolinë të punës, mbi tavolinë ka dokumente të ndryshme që inspektorëve u shërbejnë si të dhëna për Gafurr Lokun, që i kanë mbledhur nga informatorët. Në këndin e tavolinës është daktilografisti përkatësisht Inspektori i Tretë. Mbi tavolinë janë shkopinjë gome, kabllo elektrike, darë e kaçavidë. Në murë qendron e varur fotografia e Titos. Ngjarja zhvillohet më 30 prill 1982¹. Ajo është reale dhe e mbështetur plotësisht në dosjen arkivore të UDB-së e cila Gafurr Lokut iu është hapur nga viti 1968 me shifrën numerike 17078.

Inspektorët gjatë hetimeve janë të vrazhdë, dinak e antishqiptar. Inspektori i Dytë i ka të gjitha cilësitë e një spiuni, që me bindje i shërben pushtuesit.

¹ Nga procesverbalet prej 250 faqesh të UDB-së, shkëputëm vetëm procesverbalin e një nate , pra ate të 30 prillit 1982 sa për të ilustruar torturat deri në çmenduri ndaj të burgosurve politik, në këtë rast të dëshmorit Gafurr Loku, të cilët gjakonin lirinë dhe çlirimin e atdheut.

Gafurr Loku, në kohën kur u burgos për herë të dytë ishte 33 vjeçar, është intelegjent, ka të përfunduara tri vitet e Fakultetit Ekonomik. Burgosjet e herëpashershme ia kanë ndërprerë edhe studimet. Është intelektual i tipit popullor, jeton me shtresat e varfëra të popullit dhe me tërë qenien e tij e lufton shtypjen kombëtare. Nuk pajtohet me ndarjen e padrejtë të trungut shqiptarë dhe në shpirt e ka krijimin e Shtetit Etnik Shqiptarë.

Dramën herë pas here e shoqërojnë edhe ndërhyrje muzikore të natyrës së murlaneve, klithje të të burgosurve dhe krrokama të korbave.)

SKENA E PARË

(Në këtë skenë marrin pjesë katër inspektorë, të cilët komentojnë dhe analizojnë procedurën hetimore që është zhvilluar deri në këtë datë, ndërsa spektatori duhet të kuptoj se si është zhvilluar ngjarja deri në ditën e fundit të hetuesisë. Kryeinspektori, ulur rreth tavolinës me bashkëpunëtorët e tij, lexon të dhënat hetimore).

Kryeinspektori:

Që nga 14 mars 1982, pas arrestimit të Gafurr Lokut në Kaçanik dhe ngujimit të tij në burgun hetues të Shuto Orizares në Shkup, ai ka qëndruar fort në alibin e tij për datën 9 mars 1982. Përkundër torturave dhe pagjumësisë shtatë ditore, ai përsëri ka qëndruar në alibinë e tij. Por duke pasur parasysh se kemi të bëjmë me një armik të vjetër i cili që me 4 maj 1968, në sheshin e Tetovës ka ngritur flamurin kombëtar shqiptar si dhe pjesëmarrjen dhe organizimin e demonstratave për flamur në Tetovë, në dhjetorin e vitit 1968, shpërndarësin e pamfleteve si dhe aktivitetin e tij të më pasëm ku edhe arrestohet në vitin 1972 në Prishtinë dhe dënohet me 5 vite burg, ai ka aftësinë dhe qëndrueshmërinë që ta fsheh veprën. Duhet pasur parasysh edhe faktin se pas daljes nga burgu i parë, ka vazhduar aktivitetin e tij armiqësor kundër Jugosllavisë dhe për herë të dytë arrestohet me 13 mars 1982, (Flet ngadal dhe me qartësi pasi fjalia që do të

lexohet tani është me rëndësi hetimore), duhet të kemi parasysh se ai ka një përvojë të gjatë në rrjetën ilegale dhe ata kanë vepruar në konspiracion të thellë, andaj e përsërisim edhe njëherë se ai ka aftësi dhe forcë për ta fshehur veprën.

Gafurrin duhet ta zbërthejmë në imtësi, andaj meqë s'kemi arritur ta zbërthejme për një muaj me radhë, propozoj që puna ekipore hetuese ndaj Gafurrit të jetë ende në fuqi, ndërsa presioni psikik dhe fizik edhe më i madh. Ne dyshojmë se ardhja e nënës së Rafiut te Gafurri ka të bëjë me lidhje korierësh pasi që Rafiu është në arrati prej gati një viti, ndërsa me datën 12 mars 1982 nga lidhja jonë operative informohemi se shtëpinë e Gafurrit në Tetovë me 9 mars 1982 e ka vizituar përsëri nëna² e Rafi Halilit dhe se ajo ka biseduar me Gafurrin dhe në të njëjtën natë rreth orës 19 bashk me një njeri tjetër ka ardhur nëna e Rafiut dhe Gafurri ka biseduar me ato, kurse Gafurri thotë se nga data 8 mars kur ka shkuar në Kaçanik nuk është kthyer më deri në datën e arrestimit me 13 mars. Këtu është lëmshi i cili deri më tani nuk është zbërthyer, por që duhet patjetër të zbërthehet.

² Shukrie Halili, nëna e Rafi Halilit nga Tetova e burgosur për veprimtari politike në vitin 1982 dhe e dënuar me 7 vite burg. Gjatë torturave ia thejnë edhe krahun. Ishte anëtare e Organizatës Politiko-ushtarake „Kushtrimi i lirisë” Në këtë proces gjyqësor, krahas Rafiut dhe nënës Shukrie, dënohet edhe motra e tij Hiremja po me 7 vite burg.

Inspektori i Parë, në hetime luan edhe rolin e psikologut, fillon t'i lexoj konstatimet e tij:

Gjatë hetimeve të zhvilluara deri më tani konstatojmë se Gafurr Loku gjatë hetimeve duket i ngarkuar dhe keni mundur ta vëreni edhe ju se, nofullat i mban të shtrënguara, zëri nganjëherë i luhetet dhe ka një sëmundje që dridhet dhe kur e pyetëm rreth sëmundjes, në seancën hetimore të 8 prillit, ai shpjegoi se dridhjen e ka si pasojë e burgut të parë pesëvjeçarë dhe se fillimisht ndjen dhembje në krahëror pastaj dhembja i kalon në lukth sikur të ketë copëza hekuri të skuqur, pastaj i ngritet përsëri lart dhe pastaj ka dhembje koke sikur koka t'i shtrëngohet me megene dhe pastaj fillon një dridhje e pakontrolluar në tërë organizmin, e cila mund të zgjatë nga 5 deri në 15 minuta, por të fikët nuk i bie.

Në anën tjetër Gafurri është intelgjent, sepse ka të kryer tri vite të Fakultetit Ekonomik, gjuhën maqedonase e zotëron shkëlqyeshëm, fjalitë i konstrukton mirë. Kur e pyesim për ndonjë shok të tij³, e pranon se e ka takuar, por nuk jep detaje tjera siç është rasti me të paraburgosurin Rushit Nesimi me të cilin kanë qenë në të njejtin burg dhe për të njejtën vepër që nga viti 1972 e deri më 1977. Kur e pyesim për gjëra që nuk na interesojnë ai flet në detaje për ato.

³ Gafurr Loku ishte bashkëvuajtës në burgje me Rafi Halilin, Sejdi Kryeziu, Xhafer Shatrin, Rexhep Malën, Rushit Nesimin, Elmaz Ademin, Ajet Ademin, Shpëtim Pollozhanin, Mehmet Gegën, Hasan Dërmakun, Njazi Korçën, Ajet Runikun, Qebir Hajdarin, Binak Ulajn, Shefit Ilazi e shumë të tjerë.

Kryeinspektori:

Një karakteristikë tjetër që e kemi vërejtur gjatë hetimeve është edhe ajo se Gafurri ka aftësi t'i përsëris deklaratat e dhëna disa herë, madje me saktësi të përkryer. Për ta zbërthyer nga pak, atijë duhet t'i afrojmë doza të vogla faktesh që të kuptoj se e kemi përcjellur gjatë tërë kohës. Gjatë hetimeve të datës 19 prill kemi konstatuar se në organizatën ilegale ai ka mundur të ketë një rol anësor, eventualisht ndërmjetësues që lidhjet t'i bart nga njëri te tjetri dhe kur me 21 prill e kemi pyetur të përkujtoj të gjithë shokët e burgut të parë dhe kontaktet me personat tjerë në Kosovë ai thotë se ka kaluar një kohë e gjatë dhe nuk mund t'i përshkruaj të gjitha detajet dhe herë pas here kërkon ndihmën tonë që t'ia përkujtojmë ndonjë emër shoku, që kinse ky e ka harruar dhe kur e pyesim për Kosovën përkatësisht për kërkesën e demonstruesve të vitit 1981 për Kosovën Republikë ai përgjigjet dhe njëkohësisht pyet se; pse Kosova s'paska të drejtë të jetë Republikë në kuadër të RSFJ-së? Sa i përket pyetjeve rreth historisë së popullit shqiptarë, konstatohet se ka lexuar shumë dhe i njeh të gjitha rrjedhat historike të popullit të tij, është njeri stabil dhe kur e pyesim për problemet sociale aspak nuk ka ndryshuar nga mendimet e burgut të parë, ai thotë se punësimi me njoftësi dëmton shtresat e varfëra të shoqërisë dhe thotë se ka dallime të mëdha sociale; në një anë shtresat e varfëra e në anën tjetër milionerët, kur i parashtrojmë pyetje direkte nuk lëkundet dhe mohimi i

të gjitha fakteve të deri tanishme konstatojmë se kemi të bëjmë me një armik të organizuar.

Inspektori i Dytë

Kur i përmendëm familjen në një rast i rrjedhën lotët, andaj përkundër kërkesës së tij që t'i lejohet vizita me familjen, ate mos t'ia lejojmë, sepse nëse takohet me familjen mund të merr energji të re. E keni vërejtur edhe ju se shpeshherë gjatë hetimeve kërkon të shkoj në tualet dhe në bazë të analizave që kam bërë, ai tualetin e kërkon kur ndodhet në situata delikate për të freskuar memorien.

Inspektori i Tretë

Kur e pyetëm për veprën e Sami Frashërit „Shqipëria çka qenë, çështë e çdo të bëhet”, thotë se në këtë libër Samiu shkruan luftën e popullit shqiptarë kundër Perandorisë Osmane, ndërsa vetë libri si i tillë thotë se është protestë kundër vendimeve të Shën Stefanit, pra ai nuk e fsheh dëshirën se shqiptarët duhet të bashkohen në një shtet. Kur e pyetëm se cilës organizatë ilegale i takon, ai shtrembëron buzët dhe kthen kokën anash duke mohuar se i takon ndonjë organizate ilegale. Në vazhdim të hetimeve pyetjen rreth organizateve ilegale t'ia bëjmë herë pas here që ta zbërthejmë se çka fsheh kur shtrembëron buzët dhe lakon kokën.

Kryeinspektori:

Shumë herë gjatë hetimeve kërkon pushim duke thënë se po i digjet truri, ndërsa deri më datën 26 prill nuk ka sqaruar se kush ishte i panjohuri, i cili e ftoi te dera e shtëpisë me 7 mars, por në hetimet disaorëshe të datës 28 prill, pranoi për herë të parë, pas një muaj e gjysmë, se njeriu i panjohur që Gafurri u takua te dera e shtëpisë ishte vetë shoku i tij, Rafi Halili⁴, udhëheqësi i organizatës ilegale „Kushtrimi i Lirisë” dhe shkalla më e lartë e hetuesisë dhe dhunën që përdorëm ndaj Gafurr Lokut, ishte nata e mbrëmshme e datës 29 prill 1982 ku pas pranimit se ka pasur kontakt me Rafiun, i afruam të shkruaj edhe deklaratën. Por, derisa në momentin ku po e nënshkruante deklaratën, te Gafurr Loku shpertheu një erupcion i brendshëm shpirtëror ku me një piskamë të madhe vrapoi në drejtim të derës, por kur arritëm që ta kapim, ai na rrëzoi për tokë dhe tentoi të kërcejë nga dritarja, por arritëm që ta ndalim, atëherë e kemi kapur për krahësh dhe kokën ia kemi shtypur për tavoline dhe derisa e kemi mbajtur në këtë gjendje, ka pasur shtrëngime në krahun e majtë dhe e ka ndrydhur deklaratën që mbante në duar, ndërsa me dorën e djathtë ku kishte lapsin kimik, sulmoi inspektorët dhe deshi të

⁴ Rafi Halili është i lindur në vitin 1950 në fshatin Gajre të Tetovës. I arrestuar disa herë nga pushtuesi. Ka mbajtur 16 vite burg. Shoku dhe veprimtari më i afërt i Gafurr Lokut. Jeton në Tetovë. Më gjerësisht shih „Flakadanët e lirisë” botuar në vitin 2012 nga Shoqata e Familjeve të Dëshmorëve, Dega në Han të Elezit.

na i nxjerr sytë, andaj nga kjo rrëmujë ai ka filluar ta na e shajë nënën maqedone, gjakun maqedon, ndërsa mua më kërcënoi se do të ma thithë gjakun. E kemi nxjerrur me shpejtësi në koridor, kemi ftuar rojet dhe e lidhëm me pranga dhe në një gjendje shumë të rëndë e kemi dërguar në dhomën e katit perdhesë. Rojet e burgut në raportet e tyre tregojnë se një kohë të gjatë ka qëndruar në gjendje kome,...para një ore ka filluar ta marrë veten, andaj kërkoj që hetimet t'i vazhdojmë, ftojeni që të vijë.
(Dalin; Inspektori i Parë dhe i Dytë)

SKENA E DYTË

(Nga dhoma e burgut e sjellin Gafurrin për krahësh, gjendja e tij shëndetësore është e rëndë dhe ecë ngadalë. Nuk e fsheh urrejtjen për udbashët dhe gardianët e burgut dhe pasi e ulin në karrigen përballë inspektorëve të UDB-së, Kryeinspektori urdhëron procesmbajtësin, Inspektorin e Tretë që të mbaj shënimet. Kryeinspektori dhe Inspektori i Parë qendrojnë ulur, ndërsa i Dyti në këmbë, i cili pos rolit të udbashit është edhe roje fizike ndaj ndonjë sulmi eventual të Gafurrit.)

A: Kryeinspektori

B: Gafurr Loku

Kryeinspektori: I drejtohet procesmbajtësit me kërcënim, shkruaj: 30 prill 1982, burgu hetues i Shuto Orizares, Shkup.

A (Kryeinspektori) : Emri dhe mbiemri?

B (Gafurr Loku) : Gafurr Loku.

A: Data e lindjes dhe vendi?

B: 11 tetor 1949 fshati Kotlinë, komuna e Kaçanikut.

A: Vendbanimi?

B: Banesë private në Kaçanik dhe shtëpi familjare në Tetovë.

A: Profesioni?

B: I papunë, student i vitit të tretë të Fakultetit Ekonomik në Prishtinë.

A: Gjendja familjare?

B: I martuar, babai i dy fëmijëve.

A: I denuar më parë?

B: Po. Në vitin 1968, si nxënës i vitit të II-të pranë gjimnazit „Kiril Pejçinoviç” të Tetovës jam denuar me dënim administrativ, ndërsa në vitin 1972 me dënim për vepër penale në kohëzgjatje prej 5 viteve.

A: Kur jeni arrestuar përsëri?

B: Më 13 mars 1982 në Kaçanik.

A: Ti mbrëmë, para inspektorëve të shtetit, tregove fytyrën tënde të vërtetë, tregove se je po ai armik që ke qenë, apsolutisht i pa ndryshuar, andaj në seancën e sotme hetuese ti do të përgjigjesh në imtësi në pyetjet tona.

A: E para, të sqarosh ardhjen e nënës së Rafiut me 6 mars. Sa orë ke qëndruar me ate dhe për çka keni biseduar?

B: Nëna e Rafiut ka ardhur me 6 mars. Kur u ktheva nga puna që po bëja në kopsht, ajo kishte qenë në shtëpinë time. Në dhomë ishin edhe gruaja ime me fëmijët. Jemi ulur dhe e kam pyetur për shëndetin e saj, të fëmijëve e kështu me radhë. Pastaj kam dalur nga dhoma dhe përsëri kam shkuar të punoj në kopsht. Pas përfundimit të punës kam kërkuar nga gruaja që të përgatis fëmijët që t'i dërgoj te mjeku për vaksinim.

A: Me nënën e Rafiut keni biseduar edhe diçka tjetër?

B: Jo.

A: Vetëm kaq?

B: Vetëm kaq.

A: A të tha gjë për Rafiun, ku, si e të ngjajshme. Të ka përmendur diçka për ndonjë kënd?

B: Asgjë nuk më ka thënë.

A: Mirë, tani të kalojmë te 7 marsi, të dielën në mbrëmje. Ku dhe kur je takuar me Rafiun?

B: Me Rafiun jam takuar te dyert e oborrit. Para kësaj unë kam qenë në shtëpi. Derisa po hipja në katin e dytë të shtëpisë, dëgjova një zë që thirri „Gafurr”, pastaj shkova në drejtim të zërit që dëgjova, kështu që ai kishte qenë Rafiu me të cilin u përshëndetëm. Ai më tha se e ka një material për t`ma dhënë, ndërsa unë nuk pranova pasi që i shpjegova se do të udhëtoj nga Tetova në Kaçanik, pasi që jam duke bërë përpjekje të mëdha që të punësohem në fabrikën e çimentos në Han të Elezit. Mirë, tha Rafiu, pasi nuk mundesh me e marrë, atëherë t`mos e dijë askush.

A: A të sqaroj se për çfarë materiali bëhet fjalë?

B: Asgjë s`më tha. Pastaj shkoi, ndërsa unë u ktheva në shtëpi.

A: E, tani me 9 mars, kend e ke vërejtur me Rafiun?

B: Me 9 mars nuk e kam vërejtur pasi që kam qenë në Kaçanik .

A: Mbrëmë ke thënë ndryshe.

B: Çka kam thënë mbrëmë?

A: Që je takuar me te.

B: Nuk jam takuar me 9 mars, sepse kam qenë në Kaçanik, e jo në Tetovë.

A: A të kujtohet se ç`keni thënë mbrëmë?

B: Nuk më kujtohet.

A: Si s` të kujtohet? Mbrëmë ke thënë krejtësisht gjëra tjera. Ke thënë se je takuar me atë.

B: Jo, nuk jam takuar. Me 9 mars kam qenë në Han të Elezit te motra ime.

A: Mbrëmë ke thënë se me 9 mars, rreth orës 19 është dashtë të takohesh me Rafiun. Ke thënë se ti ke arritur para orës 19 në takimin e caktuar, ndërsa Rafiu ka arritur saktësisht në orën 19. Mbrëmë ke thënë kështu.

B: Unë kam qenë në Kaçanik dhe për t`i vërtetuar këto që i them, pyetni ata në Kaçanik.

A: Mbrëmë ke thënë krejtësisht ndryshe. Ke pohuar se jo vetëm që je takuar me 9 mars me Rafiun, por ke përshkruar edhe veshjen e tij. Pastaj ke treguar se çka ka pasur ai në dorë, çka të ka dhënë dhe çka ke bërë pastaj me te. Të gjitha këto i ke thënë mbrëmë.

B: Shok, unë me 9 mars kam qenë në Kaçanik. Nuk jam takuar me ate dhe nuk jam kthyer në Tetovë.

A: Mbrëmë ke thënë krejtësisht gjëra tjera. Ke thënë se me 9 mars 1982, ti je kthyer nga Kaçaniku, ke qenë me makinë, makina ka pasur targa të Tetovës, je takuar me Rafiun, Rafiu të ka sjellur pamfletet, ti i ke marrë ato dhe ato ia ke dhënë, kujt? Kujt ia ke dhënë ato?

B: Nuk kam marrë pamflete.

A: Por mbrëmë i ke pohuar. Ne nuk kemi qenë vetëm dy. I kemi edhe 5 inspektorë tjerë dëshmitarë.

B: Unë nuk e di se çka është bërë me mua...

A: Tre mjekë të kanë kontrolluar mbrëmë. Që të tre specialist mjekësor dhe kanë vërtetuar që me ty gjithçka është në rregull. Nuk ke pasur asnjë problem shëndetësor dhe ke qenë i kthjelltë çka ke folur. Por ti mbrëmë ke treguar krejt të vërtetën. Ti pohove, se ke arritur në takim 15 minuata para orës 19 dhe në orën 19 je takuar me Rafiun, ti ka dhënë pamfletet dhe ke treguar se si ka qenë i veshur ai atë natë. Kur ka qenë Rafiu te ti ka qenë i veshur ndryshe, këte e ke thënë vetë.

B: Mirë. Por unë me ferexhe fluturuese nuk jam kthyer në Kaçanik.

A: Jo në Kaçanik, për Tetovë po flasim.

B: Prej Kaçanikut nuk jam kthyer që prej 8 marsit kur kam udhëtuar për atje.

A: Ti mbrëmë ke thënë se je kthyer me makinë.

B: Paj... more shokë... kur jam kthyer ... a është 7 apo 6 (përgjegje e paqartë)

A: Prit, prit, ti edhe regjistrimin e makinës e ke treguar.

B: Nëse keni për qëllim të më vrisni, më vrisni, por mos më torturoni në këtë mënyrë.

A: Pse në këtë mënyrë? Pse të vrasim ne qytetarë?

B: Unë ua tregova atë çka është e vërtetë.

A: Mbrëmë ke thënë ndryshe. Se me 9 mars e ke takuar Rafiun dhe prej tij ke marrë pamflete dhe ato pamflete trego se kujt ia ke dhënë?

B: Unë nuk kam marrë pamflete prej Rafiut dhe as jam takuar me te. Unë me 9 mars kam qenë në Kaçanik, deri

më 13 mars ku edhe më keni arrestuar, ju këtë e dini dhe kjo është e vërteta.

A: Unë edhe njëherë po e përsëris atë çka ke thënë ti vet mbrëmë. Se me 9 mars je takuar me Rafiun në orën 19, ke përshkruar në detaje veshjen e tij, ke thënë se i ke marrur pamfletet, i ke numruar në prezencën e tij dhe pastaj ke thënë se pamfletet i ke dërguar në vendin e caktuar për ku kanë qenë të destinuara. Këto i ke thënë mbrëmë.

B: Brenda kësaj kohe, ju, përkatësisht organet tuaja keni mundur ta takoni babain e gruas sime, përkatësisht miqtë e mi në Kaçanik dhe ta mësoni të vërtetën. Ju këtë e dini mirë.

A: Atë fshije nga koka, përgjigju në pyetjen çka...

B: Unë e di se të martën me 9 mars kam qenë në Kaçanik dhe në Tetovë nuk jam kthyer më, deri në ditën e arrestimit.

A: Ti shumë mirë ke sqaruar me cilën makinë je kthyer. Të gjitha këto i ke thënë mbrëmë, pse tani të kthehemi nga fillimi, nuk ka logjikë për një gjë të tillë.

B: Nuk e di a ka logjikë apo jo, por e vërteta është kështu.

A: Unë mendoj se ti nuk do të kesh mundësi të nxjerresh nga situatat siç dole mbrëmë dhe më mirë është për ty që të tregosh atë që ne kërkojmë.

B: Ta them atë çka është apo atë çka nuk është?

A: Jo atë që s'është, por atë që është.

B: Unë me 9 mars nuk kam qenë në Tetovë.

A: Ti mbrëmë ke thënë të kundërtën.

B: Unë nuk di se çka kam folur mbrëmë.

A: Si mendon se nuk e di? Kur kam ardhur unë në dhomën hetuese kam kërkuar që ti të pushosh që më pas t'i sqarojmë detajet. Këtu kam qenë unë, ti dhe Mito-ja. Të kemi lejuar që ta marrësh pak veten dhe të koncentrohesh, ndërsa tani flet krejtësisht ndryshe. Gafurr, vetëm një duhet ta kuptosh mirë, ato përrallat me babagysh dhe miq e të ngjajshme i dimë... Dimë edhe për ty... me kend kemi punë. Kërkojmë të vërtetën prej teje. Nuk kërkojmë se ke vrarë ndokend apo ke vjedhur. E rëndë është të tregosh të vërtetën.

B: Jo, përkundrazi.

A: Shumë rëndë është. E vërteta është e rëndë ta thuash, por prej saj s'ka ikje. Nuk ka ikje, sepse njëherë e ke thënë edhe atë jo më larg se mbrëmë, me të cilën përputhen të dhënat që i kemi ne rreth kësaj ngjarje.

B: Unë të martën, me 9 mars, nuk jam kthyer nga Kaçaniku.

A: Ke thënë se e ke drejtuar makinën vetë. A din ta drejtosh makinën?

B: Jo.

A: Pse pranove mbrëmë se ke ngarë makinën? Mendon se ne të besojmë se ti e ke ngarë makinën? A të kujtohet çka ke thënë mbrëmë, ke thënë se një ditë derisa ke qenë duke shetitur çarshisë së Tetovës, Te Posta, je takuar me dikend, kush me kend ka qenë që u takuat atje? Kush të ka thënë të shkosh në ëmbëltores „Beograd” se atje

është duke të pritur një njeri? Ti vet i ke thënë këto. Përshkak të konspiracionit nuk je njoftuar me personin. Prej aty në orën 22 të mbrëmjes, je futur në ëmbëltoeren „Beograd” e ke parë njeriun ulur pranë tavolinës, ai të ka ftuar dhe ti je ulur te ai. Personi me të cilin ke biseduar kishte mjekërr dhe mustaqe. Ai të ka thënë të shkosh në Prishtinë në hotelin „Bozhur”, kur të futesh në hotel në anën e djathtë të terasës do ta gjesh një paketë. Paketën do ta marrësh dhe ke për ta sjellur në Tetovë. Ke pirë kafe me atë, je ngritur, je futur në makinë dhe ke udhëtuar për në Prishtinë. Ke kryer punë dhe je kthyer përsëri në Tetovë. Këto i ke thënë mbrëmë. Ti i ke thënë këto gjatë hetimeve.

B: Jo, mua s`më kujtohet çka kam folur.

A: Këto i ke thënë mbrëmë, ku s`kam qenë vetëm unë. Këtu kanë qenë 5-6 njerëz. Tani nuk të kujtohet. Megjithatë ato që i thua përputhen me ato që ne tanimë i dimë dhe për të cilat ne kemi fakte. Çka do të thotë kjo, a mbrëmë ke thënë se do ta tregoj të vërtetën. Edhe atëherë kur e coptove letrën edhe atëherë the se do ta tregosh të vërtetën. Për atë ne të lejuam edhe të pushosh. Pse tani të kthehemi nga fillimi ku ke thënë se mundesh...Ti ato i ke vërtetuar dhe ke thënë se do ta tregosh të vërtetën dhe e ke thënë. Dhe tani, cilat janë shkaqet që hamendesh për të treguar?

B: E vërteta nuk është ashtu. Unë kam qenë në Kaçanik dhe nuk jam kthyer .

A: Cila ka qenë forma e letrave e ke treguar, me saktësi edhe centimetrat e gjatësisë së letrës i ke treguar.

B: Nuk kam treguar gjë.

A: Cila ka qenë përmbajtja e pamfletit e ke treguar. Në çfarë mënyre kanë qenë të shkruara pamfletet. Ke treguar edhe ngjyrën e shkronjave si dhe ke thënë se janë të shkruara në makinë shkrimi. Pastaj ke treguar se i ke numruar pamfletet. Krejt këto i ke treguar. Pse tani të kthehemi mbrapa?

B: Arsyeja është kjo, sepse unë të martën nuk jam parë me askend, me të nëntin.

A: Nuk mund të jetë ashtu.

B: Mirë bre shokë, unë nuk di më se në çfarë mënyrë tjetër me ju bind për këtë.

A: Mbrëmë krejt tjetër gjë ke pohuar.

B: Unë habitem se si është e mundur që njeriu në të njejtën kohë me qenë në Kaçanik dhe në Tetovë!

A: Ti në Kaçanik në atë kohë nuk ke qenë, ti ke qenë në Tetovë. Atë e ke sqaruar mjaft mirë. Edhe ke treguar me kend je takuar para dite me 10 mars, kush ka ardhë tek ti, çka keni biseduar, dhe çfarë porosie ke marrë. Këto i ke thënë për atë njeriun tjetër që ka ardhur nga Tetova. Edhe çka të ka thënë, edhe si dukej, edhe emrin e ke treguar. Ti ke treguar edhe për vëllaun tënd Muhametin. Ku ka qenë?

B: Ka qenë në Kaçanik.

A: Kur?

B: Me të 10 – tin.

A: Çka të ka thënë?

B: Më ka thënë se të kërkon policia

A: Dhe çka më tej?

B: Kanë kontrolluar dhomën, kanë marrë libra dhe Kadriun dhe pastaj kanë shkuar. Këto mi tha Muhameti.

A: Çka të tha tjetër?

B: Asgjë.

A: Pas kësaj me cilin njeri tjetër ke biseduar?

B: Me askend.

A: Me cilin njeri tjetër ke biseduar? Njeriu që ka ardhë nga Tetova?

B: Nuk kam biseduar me njeri tjetër.

A: Ke biseduar... Saktësisht e ke përshkruar personin, ke thënë ku punon dhe çka të ka thënë ty. Të gjitha këto i ke thënë mbrëmë, vetëm ti tani duhesh që t'i përsërisësh edhe njëherë.

B: Unë kam besim... por se di çka më ndodhi mbrëmë, nuk di se çka po ndodh me mua.

A: Si nuk e dinë se çka të ka ndodhur, ndërsa e dinë se t'ka ndodhur diçka?

B: Unë nuk e di.

A: E si e dinë se t'ka ndodhur diçka?

B: Vetëm e di se kemi dalë prej këtuhit dhe kemi shkuar në një dhomë tjetër.

A: Ku kemi shkuar prej këtuhit?

B: Kemi shkuar për të fjetur.

A: Kush ka biseduar me ty?

B: Ti dhe ...

A: Kush tjetër?

B: Nuk di për tjetër.

A: Para kësaj shqiptarët të kanë sjellur në dhomë, nga dhoma tjetër.

B: Nuk më kujohet.

A: Nga të kujtohet se ke qenë në një dhomë tjetër, a në anën tjetër thua se s`të kujtohet?

B: E di se kemi shkuar dikund.

A: Mendon se s`të kujtohet gjë tjetër?

B: Jo.

A: Nga e dinë se ke qenë në dhomë tjetër?

B: Atje kemi qenë, naltë.

A: Dhe çka ka ndodhur atje?

B: Nuk e di.

A: Dhe si e dinë se kemi qenë në tjetër dhomë?

B: Nuk e di. Më kujtohet se kemi qenë duke biseduar për këto punë dhe disa barna keni qenë duke mi dhënë për të cilat nuk e di se për çfarë sëmundje ishin.

A: A të kujtohet kush e ka shkruar deklaratën?

B: Nuk më kujtohet.

A: A e dinë se çka ke shkruar?

B: E di se kam nënshkruar deklaratën nën... dhe në vijën ku kam thënë të vërtetën. Kam shkruar një rresht dhe në fund ka qenë...

A: Dhe pastaj?

B: Pastaj nuk di. Këtu ka ndodhur diçka, por nuk di çka.

A: Çka?

B: Më keni mbërthyer ti dhe kolegu juaj.

A: Si?

B: Me duar.

A: Pse?

B: Nuk e di.

A: Të kujtohet çka t'kemi bërë ty, por s'të kujtohet çka na ke bërë ti neve!

B: Më kujtohet që keni dëshiruar që në vendin ku shkruan deklaratë..., unë kam thënë diçka, unë kam thënë tregomëni t'ju tregoj...Jo pastaj do të thuash se doktorët kanë thënë ashtu. Është ngritur kolegu dhe pastaj ia kam rrëmbyer (për vetë Gafurrin kjo ngjarje është e pa qartë, andaj ka ndërprerje)

A: Tjetër gjë ç'keni bërë?

B: Ju jeni ngritur dhe ç'kemi bërë nëpër dhomë nuk e di. E di që jemi shtyer te dera, e kemi thyer atë.

A: Pastaj?

B: Pastaj kemi dalë nga dhoma, kemi shkuar te shkallët, por librin nuk e kam lëshuar nga dora.

A: Në dorën tjetër çka keni mbajtur?

B: Në të njejtën dorë kam pasur edhe lapsin kimik.

A: Çka keni dashur të bënit me lapsin kimik?

B: Në dorën e djathtë kam pasur letrën dhe kimikin.

A: Kur erdhëm te shkallët, çka ndodhi?

B: Mi keni vendosur prangat. E keni thirrur policinë.

A: Kend e kemi thirrur?

B: Gjorgjen.

A: Mirë, pastaj.

B: Nga këtu kemi shkuar poshtë.

A: Ku kemi shkuar?

B: Në këtë dhomë ku jemi. Më tej s`di se çka ka ndodhur.

A: Kemi hyrë në këtë dhomë. Ku ke qëndruar ti?

B: Nuk di se ku kam qëndruar.

A: Unë ku kam qëndruar?

B: Nuk e di.

A: Kolegu ?

B: Nuk e di.

A: Për çka kemi biseduar më tej?

B: Nuk e di se për çka kemi biseduar.

A: Mendohu, do të kujtohet.

B: Unë s`ju kam thënë asgjë. Nëse ju interson njerëzisht, merrne deklaratën ashtu siç duhet çka ju takon punëve të mia, në të tjerat nuk kam marrur pjesë, nuk i kam kryer, nuk kam shpërndarë pamflete, nuk kam marrë nga askush, kam shiquar punët e mia, familjen time, ashtu që të jetoj si njeri.

A: Pse na kërcënove mua dhe kolegun tim, kur ishin në atë situatën që ishim?

B: Nuk e di që u jam kërcënuar.

A: Mendohu, koncentrohu. Ato që i ke thënë deri më tani, të sakta janë. Pse na kërcënove?

B: Nuk më kujtohet.

A: Ke thënë: ua q... nënën maqedone, ua q... gjakun maqedon, fytyrën. Na kërcënove se do t`ua pi gjakun.

B: Nuk di se kam thënë ashtu.

A: Ke thënë edhe je dalldisur nëpër dhomë. Dhe që të dëshmojmë se ti gënjenë, ne kemi ftuar edhe mjekun. Të ka kontrolluar mjeku dhe ai ka vërtetur se ti vetëm shtiresh. Pas kësaj ne kemi sjellur edhe dy psikologë që të kontrollojmë. Pas kontrollimit ata kanë konstatuar se ti je i shëndoshë dhe i kthjelltë në kokë. Pastaj përsëri të kemi pyetur dhe ti ke thënë se me 7 mars e ke kontaktuar Rafiun dhe je marrë vesh me te se të martën do të jesh këtu në Tetovë dhe të martën je kthyer dhe e ke pritur Rafiun që t'i sjell pamfletet, ke përshkruar edhe si ishin pamfletet, pastaj ke shpjeguar edhe veshjen e Rafiut. Të gjitha këto i ke sqaruar....E rëndë është të del e vërteta në shesh. Atë çka e ke thënë mbrëmë ka qenë e vërteta që na ka interesuar neve. Madje ke treguar edhe për takimin te posta, në ëmbëltoren „Beograd” si dhe hotelin „Bozhur”. Kjo ka qenë e vërteta që është dasht ta thuash për të cilën e ke rënduar shpirtin për gjithë kohën, që e ke fshehur të vërtetën. Të gjitha këto i ke thënë mbrëmë. Tani s'ke kah ja mban. Nuk mund të thuash se nuk është ashtu, sepse ajo është kështu. Ajo që ke thënë ti, përputhet me atë që e dimë ne. Mendohu pak.

B: Nuk kam çka të mendohem. Ate që se kam kryer, s'kam si e pranoj.

A: Si e kujton atë çka ka ndodhur në dhomën lart, të kujtohet se si ke vepruar, si kemi arritur deri këtu dhe krejt deri te situata kur ke filluar të na fyejsh.

B: Nuk më kujtohet se kam fyer dikë.

A: Aq shumë ke thirrur sa dhoma ka buqitur. Edhe sa kohë do t'i mohosh këto...

B: Nuk kam çka të mohoj.

A: Po i mohon ato që i ke pohuar mbrëmë.

B: Unë nuk di se çka kam pohuar mbrëmë.

A: Kush të beson ty ate çka e thua tani, kur të kujtohen të gjitha, a nuk të kujtohet momenti kur mbrëmë u çmende. Kur e tregove fytyrën tënde të vërtetë. Krejt kjo ka dalë nga çmenduria jote nacionaliste, edhe fyerjet tuaja.

B: Unë nuk di se kam fyer kend.

A: Ke folur edhe në gjuhën shqipe dhe në atë maqedonase. Kur të kam pyetur se çdo të thotë kjo në gjuhën shqipe, ti më ke thënë se duhesh ta mësosh gjuhën shqipe. Ashtu ka qenë.

B: Nuk e di.

A: Derisa ty të kujtohen këto apo jo, për ne me rëndësi është konstatimi i psikologëve. Të kujtohet se të kanë kontrolluar mjekët? Me ty po bisedojmë?

B: Nuk kam çka të bisedoj.

A: Kanë për t'u kujtuar edhe ato punë që ende nuk i ke thënë, dalëngadalë. Ndoshta duhet edhe pak kohë, të pushosh, por megjithatë deri në orën 12 ke fjetur, ke pushuar. Shefi ka biseduar me ty kur ti i ke treguar për veprimtarinë tënde.

B: Kam thënë, e vërteta është ashtu. Unë pamflete nuk kam marrë nga askush, nuk i kam dhënë askujt, ndërsa të martën kam qenë në Kaçanik dhe nuk jam kthyer.

A: Nuk është e vërtetë.

B: E vërtetë është qind për qind.

A: E vërteta është ashtu siç ke pohuar mbrëmë.

B: E vërteta është atë që e di unë, në vetvete.

A: Kur ke treguar veprimtarinë tënde kemi qenë 5-6 veta. Para të gjithëve ke treguar. Në detaje i ke përshkruar gjërat. Fjalë për fjale i ke treguar. Disa punë edhe dy-tri herë madje ke thënë se kjo është e vërteta dhe ne të kemi pyetur se a don ende të bisedosh, don ta shkruash deklaratën apo don të pushosh që të vazhdojmë në mëngjes, por ti kërkoje pushim. Të kujtohet çka të dhashë unë ty?

B: Nuk e di.

A: Fute dorën në xhep! Çka ke në xhep?

B: Cigare.

A: Si quhen këto cigare?

B: „MT”

A: Kush pi këso cigare?

B: Ju.

A: A ka qenë kështu?

B: Nuk më kujtohet. Derisa kemi qenë nalt kam marrë këtë paketë.

A: Po, po. Ti kërkoje pushim të pushosh dhe kur të ngritesh do ta shkruanit deklaratën dhe të gjitha ato që i ke pohuar mbrëmë duhesh t'i pohosh përsëri. Mbrëmë ke fjetur tërë natën, sot ke fjetur deri në orën 12 dhe tani po fillojmë. Një, duhet të të jetë e qartë, ti mbrëmë vendose ta hapësh shpirtin tënd dhe e hape...

B: E vërteta është vetëm ajo që unë e kam thënë.

A: Ti mbrëmë ke thënë krejtësisht diçka tjetër dhe të preferoj të koncentrohesh. Ndeze një cigare dhe mendohu...Të fillojmë. Së pari takimi me Rafiun me 7 mars.

B: Unë e di që kam qenë në shtëpi.

A: Mirë, çka ke qenë duke bërë në shtëpi?

B: Kam qenë me babain tim. Pastaj kam dëgjuar një zë: „O Gafurr”!

A: Sa herë të ka ftuar?

B: Dy herë. Kam shkuar atje dhe jemi përshëndetur.

A: A të tha se prej kah po vinte?

B: Jo.

A: Ty çka të tha?

B: Ai më tha se kam një material për ta dhënë. I thash se nesër shkoj për Kaçanik, kam punë. Ai më pyeti se a do të kthehesh. I thash jo. Nëse gjejë punë do të qendroj atje, nëse jo do të kthehem.

A: Dhe për çka biseduat më tej?

B: Tjetër gjë s`kemi biseduar.

A: Mbrëmë pohove se për të martën e caktuam takimin.

B: Jo, shok inspektor.

A: Çka të sjolli ai?

B: Një orë. Pastaj shkoi.

A: Si ishte i veshur Rafiu?

B: Me një lloj manteli,(vetrofkë).

A: Çfarë ngjyre?

B: Nuk më kujtohet.

A: Mbrëmë të është kujtuar, jo vetëm ngjyra e saj, por edhe pantolonat. A kishte ai shall?

B: Kishte.

A: Dhe çka u morët vesh?

B: Nuk jemi marrur vesh për asgjë.

A: Pamfletet?

B: Nuk kam pranuar pamflete. Asgjë s`kam pranuar.

A: A të tha se duhesh të jesh i pathyeshëm si guri?

B: Po.

A: Me 9 mars, ku je takuar me Rafiun?

B: Me 9 mars nuk jam kthyer në Tetovë.

A: Je kthyer. Ke shkuar me 8 mars për Kaçanik, ndërsa me 9 mars je kthyer. Këte e ke pranuar. Këte sqaroje përsëri. Ashtu siç e sqarove mbrëmë. Ngadalë, mos shpejto, me rend. Si je kthyer nga Kaçaniku dhe me çka?

B: Unë me të 9 –tin nuk jam kthyer nga Kaçaniku. Me 9 mars kam qenë në Kaçanik.

A: Mbrëmë tregove se je kthyer, madje tregove edhe me çfarë makine edhe numrin, tipin e makinës. Si je takuar me Rafiun, orën, si ka qenë i veshur. Të gjitha i ke treguar. S`ka kthim prapa.

B: Nuk di çfarë deklarate të jap. Si kam qenë mbrëmë, nuk e di se çka është bërë me mua.

A: Çka t`ka ndodhur mbrëmë?

B: Unë nuk e di se ç`më ka ndodhur.

A: E si e dinë se diçka të ka ndodhur? Asgjë e veçantë nuk të ka ndodhur. Të ka ndodhur vetëm ajo që ti ke dashur të ndodhë...

B: Mua më kujtohet Që më keni torturuar tmerrësisht...

A: E saktë. Je torturuar sepse ke fyer. Nuk kemi mundur të të durojmë më.

B: Nuk më kujtohet se çka kam folur. Ate çka e kam pranuar nalt nuk është e vërtetë. Më kujtohet se më keni thënë të shkruaj deklaratën se kinse Rafiu më ka thënë...

A: Po.

B: Çka të shkruaj. Unë ju kam kërkuar juve t'ma thoni të vërtetën që ta shkruaj....

A: Çka mendon ti, pse të kemi arrestuar? Ne të tregojmë apo ti të na tregosh?

B: Unë nuk e kam ditur. E vërteta është ajo që e kam thënë kur kam qenë në gjendje normale.

A: Çka ka qenë jo normale? Vetëm ajo që nuk ke fjetur. Por edhe ne për ty nuk po flejmë.

B: Pse nuk mund të fleni përshkak meje? Ato që kanë pasur të bëjnë me mua i kam thënë.

A: (Me zë të lartë) Por si ke thënë të gjitha!

B: Të gjitha i kam thënë.

A: A mund të kujtohet se çka kemi biseduar mbrëmë?

B: Nuk më kujtohen të gjitha, më kujtohet vetëm kur më keni thënë ta shkruaj deklaratën...

A: Jo, jo. Ti pohove se mbrëmë të kemi torturuar...trego për çka kemi biseduar.

B: Unë mundem t'i shkruaj të gjitha ato që i kam thënë deri sa kam qenë në dhomën lart...

A: Atë harroje, u bë çka u bë lart. Përsërite bisedën që e kemi zhvilluar.

B: Nuk kemi biseduar për asgjë tjetër...

A: Çka do të thotë „tjetër”?

B: Tjetra nuk është e vërtetë.

A: Cila është e pavërteta?

B: (Me zë të lartë dhe me plotë vendosmëri) **E pavërtetë është ajo që kam pohuar se jemi marrur vesh me Rafiun kur ka qenë te shtëpia ime!**

A: Në cilën datë?

B: Me 7 mars.

A: Për çka u morët vesh me Rafiun?

B: Që të takohemi me 9 mars.

A: Kur dhe në ç`vend?

B: Në afërsi të parkut - fushës së futbollit...

A: Në cilën anë të fushës?

B: Në anën e majtë.

A: Dhe kur erdhi dita e martë?

B: Kur ka ardhë e martja jam kthyer nga Kaçaniku, nga Hani i Elezit, jo nga Kaçaniku.

A: Me çka je kthyer?

B: Me makinë.

A: Me çfarë targa?

B: 113-114, regjistrimi i Tetovës.

A: Në sa ora ke arritur?

B: Para orës 19.

A: Çka të dha Rafiu?

B: Pamflete.

A: Veshja e Rafiut?

B: Lloj manteli, vetrofkë.

A: Kur i more pamfletet, ku shkove?

B: Në shtëpi.

A: Ç`bëre me pamfletet?

B: Shkova në dhomë dhe i lexova.

A: Tani trego cilit ia dhe pamfletet?

B: Më kujtohet se ia kam dhënë vëllaut tim Kadriut, te shkallët.

A: Çka i the Kadriut?

B: I thash që t`i shpërndajë.

A: I tregove në cilën rrugë?

B: Jo.

A: Pas sa kohe erdhi vëllau?

B: Menjëherë.

A: Në sa ora ia dhe vëllaut pamfletet?

B: Nuk e di tani, veçse e di se është kthyer në orën 21.

A: E ç`të tha kur u kthye?

B: Më tha se i ka shpërndarë.

A: E pastaj?

B: Pastaj kam shkuar për Kaçanik.

A: Me çka udhëtove për Kaçanik?

B: Me makinë.

A: Me të njejtën që erdhe?

B: Nuk më kujtohet.

A: Ke gjetur makinë tjetër?

B: Nuk e di, vetëm e di se kam shkuar me makinë. Te babai i gruas sime.

A: Ashtu, edhe ke qëndruar atje. Tani trego me cilën datë ishte takimi me atë shokun te posta?

B: Me 10 mars.

A: Me kend kishte qenë?

B: Kam shkuar te posta, kam vërejtur një njeri, po mendoj për emrin...

A: Çka të tha ai?

B: Më tha të shkoj te ëmbëltorja „Beograd”, ku të pret një njeri.

A: Në çfarë date ishte?

B: Me të 10-tin.

A: Në sa ora e ke takuar?

B: Në orën 14.

A: Ku e takove?

B: Te stacioni i autobusëve.

A: Çka të tha?

B: Më tha se policia ka qenë në shtëpi.

A: Ashtu, tjetër?

B: Ti kanë marrë librat dhe Kadriu ka shkuar me ata.

A: Ashtu, edhe...?

B: Ka udhëtuar me autobus për Gllloboqicë.

A: Mirë, kur je takuar me personin tjetër që e përmende, i cili kishte ardhur në Tetovë, i cili ka qenë në stacionin policor të Kaçanikut, i cili ka shkuar në Krahinë⁵ e pastaj

⁵ Me Kushtetutën e vitit 1974, Kosova kishte statusin e Krahinës socialiste Autonome të Kosovës si pjesë e Republikës së Serbisë dhe si pjesë e Federatës Jugosllave.

për Federatë⁶. Kush ka qenë ai njeri dhe kush është takuar me të?

B: Mua s'më kujtohet çka kam folur, nuk e di, kam thënë se ka shkuar për Federatë...

A: Dëgjo, më trego si quhej ai person?

B: Nuk ka qenë askush pos vëllaut tim.

A: Jo, jo, jo. Personi tjetër që ke thënë se ishte konsul. Ti e ke përshkruar si dukej. Ku punon ai?

B: Punon, njeri i juaj ishte.

A: Çka punon ai?

B: Nuk e di .

A: Çfarë uniforme kishte?

B: Të policisë.

A: Kishte grada?

B: Nuk e di. U kam thënë se punon te ju dhe ka ardhë në Kaçanik.

A: Pse ka ardhur?

B: Nuk e di pse?

A: Mendohu. Ka ardhur për të të thënë diçka. Çka të tha?

B: Që do të shkoj në polici.

A: Tjetër?

B: Që do të shkoj në Federatë...

A: E si quhej ai njeri?

⁶ Federatën Jugosllave e përbënin 6 Republika: Serbia, Sllovenia, Kroacia, Bosnja e Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia dhe 2 Krahina: Kosova dhe Vojvodina

B: Nuk e di, unë e di se kam shkruar vetëm numrin e rrypit policor.

A: Cili është numri?

B: 114.

A: Ku e ka zyren, e din ti?

B: Kam thënë në afërsi të stacionit policor, e para derë e komandantit, pas derës së dytë.

A: Ajo është e tij?

B: Po.

A: Si duket ai njeri? Sa është i gjatë?

B: Nuk e di.

A: Sa vjeçarë ishte?

B: Nuk e di.

A: Të kujtohet se si e ke përshkruar mbrëmë?

B: Nuk e di se si e kam përshkruar.

A: Mbrëmë e ke përshkruar se ka mustaqe.

B: I kishte hjekur para tri dite.

A: Të pyes çfarë ngjyre i kishte mustaqet?

B: A mos kam thënë se i kishte të zeza?

A: S`ke thënë të zeza, tjetër ngjyrë ke thënë. Mendohu, pse ai njeri ka ardhur nga Tetova që t`i thotë disa fjalë. Çka të ka thënë?

B: S`më kujtohet ç`më ka thënë, vetëm më kujtohet se...

A: Çka ke pohuar mbrëmë se të ka thënë. Ti the që më vonë do t`ua tregoj edhe emrin. Trego se çka të tha ai njeri?

B: Nuk më kujtohet.

A: Në Kaçanik ka ardhur të takoj ty.

B: Unë e di se ka ardhur në Kaçanik dhe ka shkuar në stacionin policor.

A: Ashtu. Para se të shkoj në stacionin policor, ju keni biseduar. Çka të tha?

B: Nuk më kujtohet

A: Pse ka ardhur? Pse të ka kërkuar? Për të të thënë diçka?

B: Nuk e di.

A: Mendohu pak rreth kësaj. Mbrëmë ke treguar.

B: Ndoshta...

A: Përkujtoje çka ke thënë mbrëmë. Asgjë më tepër .

B: Vetëm më tha se do të shkoj në Krahinë.

A: Para se të shkoj atje, të ka thënë se pse ka ardhur nga Tetova në Kaçanik.

B: Nuk mundem asesi. Ma kujtoni vetëm pak.

A: Mendohu ti. Mbrëmë ke treguar.

B: Ka ardhur për maltretimet tua...

A: Diçka tjetër? Sqaroje këte.

B: Unë kam ardhur që të tregoj se po i maltretojnë njerëzit.

A: Cilët njerëz?

B: Janë të maltretuar në çdo kohë, për këtë do të shkoj në stacionin policor këtu dhe nga këtu në organet Krahinore.

A: Leri këto, më vonë do të bisedojmë. Kush janë ata që po i maltretojnë njerëzit? Mendohu çka të tha ai?

B: Nuk më kujtohet.

A: Çka të tha tjetër?

B: Edhe që do t'më ndihmoj që t'mos mbetem në burg...

A: Kush po i maltreton njerëzit?

B: Policia.

A: Çka të tha tjetër? Që të lajmëroj se...Je takuar me një shok para postës së Tetovës?

B: Nuk më kujtohet. Me të 10-tin?

A: Mbrëmë s'ke thënë ashtu? Si quhej ai person? Çka është me profesion?

B: Taksist.

A: Do të thotë se ti je takuar te posta e vjetër. Çka të tha?

B: Të shkoj te ëmbëltorja „Beograd”, rreth orës 8 ose 9 dhe do të takohesh me një person, ku ai do të thotë ulu dhe t'i do të ulesh dhe do ta pish një kafe.

A: Ti ke hyrë në ëmbëltores dhe e ke vërejtur personin. Si dukej ai?

B: Kishte mjekërr, mustaqe dhe flokë të zeza.

A: Çka kishte veshur?

B: Nuk e di.

A: Pse nuk u njoftove me personin, pse taksisti të tha që t'mos e njohësh?

B: Sepse, ai më njeh mua e unë s'duhet ta njoh atë....

A: Çka të tha ai?

B: Më tha që të shkoj në Prishtinë, në hotelin „Bozhur” dhe në terasën e djathtë është një paketë.

A: Çka kishte në paketë?

B: Libra.

A: Çfarë libra?

B: Nuk e di.

A: Dhe ti si veprove?

B: Më kujtohet që kam dalur jasht. Ai ka thënë se do të ecë përpara e unë prapa. Kam shkuar,...,kam kërcyer me lodra, me tupana,...(gjendje jo normale) pastaj kam marrë makinën .

A: Cilën makinë?

B: Kam vjedhur një makinë nga Tetova dhe me makinën e vjedhur kam shkuar në Prishtinë, kam marrë paketën, jam kthyer, kam shkuar në shtëpi, kam vërejtur se ka libra, e kam marrë paketën dhe...

A: Tjetër gjëra ç`kishte në paketë?

B: Ishte një letër.

A: Çka shkruante në letër dhe cilit i adresohet ajo ?

B: Nuk shkruante emrin, më kujtohet se shkruante „e din ai, e din ajo”

A: Mirë, ti e more paketën, por ku e dërgove ?

B: E dërgova në stacionin policor në Tetovë, në derën e dytë dhe e kam lënë aty.

A: Cilit ia dorzove? Ishte kush brenda?

B: Jo.

A: Si hyre brenda?

B: Hyra.

A: Pyete ndokend që të hysh brenda?

B: Jo.

A: Vet hyre dhe e le paketën brenda?! Ku e vendose paketën?

B: Në dhomë.

A: Si quhet ai njeri?

B: Nuk e di.

A: Prej kah e njeh ti atë?

B: Nuk e njoh unë. Ashtu në fizionomi. Nuk e di se kush më ka pyetur se a dinë të ngasësh makinën, i kam thënë se di. Si mundesh të ma hapësh makinën. Unë e kam ditur se si hapet. Unë kam hapur kapakun e pasëm të makinës dhe u futa brenda, i dhashë kontakt makinës dhe u nisa.

A: Çfarë tipi i makinës ishte?

B: „Zastava 101” me targa të Tetovës.

A: Si janë shpejtësitë te „Zastava”?

B: Nuk e di katër ose tri?

A: Si është shpejtësia e parë?

B: Përpara, tjera prapa...

A: Kjo disi nuk shkon, nuk është si duhet të jetë!

(E habitshme edhe për vetë udbashin)

B: Më kujtohet se çka kam folur, fjalë për fjalë e di se çka kam folur.

A: Cilit po i tregon? Nuk jemi fëmijë. A din ti të ngasësh makinën?

B: Nuk di.

A: E si ke udhëtuar nga Tetova në Kaçanik?

B: Me autobus.

A: Jo, jo. Me të 9 –tin? Kjo s'është reale. Si ke udhëtuar? Din të ngasësh makinën? Ti ke thënë se me makinë ke udhëtuar.

B: Me makinë kam shkuar.

A: Ti e ke drejtuar makinën?

B: Po.

A: A din ta ngasësh makinën?

B: Nuk di.

A: Si e ke ngarë makinën?

B: Ashtu siç thash unë.

A: Kush e ka ngarë makinën?

B: Vetë unë. Më kujtohet kur kolegu i juaj thoshte se unë nuk di të ngas makinën, por unë thoja se di.

A: Çka të tregoi kolegu atyre çasteve?

B: Më tregoi thikën.

A: E çka të tha?

B: E kujt është kjo thikë?

A: Ju çka i that?

B: E imja është. E mora thikën, e shiqova dhe thash se fat është që nuk kam qenë në shtëpi kur keni bërë bastisjen, përndryshe kush e din se çka do të shihnim këtu.

A: Mirë. tani do t'i kthehemi edhe një herë pamfleteve. Si ishin pamfletet?

B: Atë që e kam thënë.

A: Çka ke thënë?

B: I kam marrë pamfletet dhe i kam shkyer kështu 15X10.

A: Prej kah të bie ndërmend ky numër 15X10 , pse posaqërisht ky numër?

B: Përafërsisht ashtu kanë qenë. I kam shkyer fletët i kam marrë dhe i kam shkruar, kam thënë...

A: Çka ke shkruar?

B: That të shkruaj, unë jam ngritur, ti dhe kolegu yt keni qëndruar në skaj të zyres, unë kam filluar të shkruaj dhe, (pasi qeshë me zë të lartë ha, ha, ha) thotë ... dhe dhe ...filloi lufta

A: Mirë, e unë çka kam shkruar?

B: Nuk e di.

A: Ashtu, ti ke shkruar deklaratën, ndërsa unë sqarimet dhe pastaj, çka fole ti?

B: Pastaj, pyeta çka të shkruajmë. Unë thash „ le të rroj’’, ndërsa ju ma ndërpret shkrimin dhe that të flas me zë dhe (Gafurri ngritet nga karriga me fytyrë të buzëqeshur dhe thotë): Ja në Tetovë po tubohen të gjithë njerëzit për mobilizim dhe po presin të vijë ushtria. (ulet)

A: Cila ushtri do të vjen?

B: Ushtria kam thënë.

A: Ushtri e kujt?

B: Unë kam thënë ashtu, kur do të vjen ushtria do të ketë siguri këtu.

A: Ushtria e kujt do të vie, si keni thënë mbrëmë?

B: Kur do të vie ushtria me tanksa, ose me kamionë, ju do të ikni nga qyteti dhe secili do ta gjejë strofkën e vet dhe unë kam thënë se do t`i zgjedhim më të mirët, më të fortit. Ju më keni kapur për krahësh dhe më keni thënë se jam shumë i fortë.

A: Të kujtohen të gjitha këto? Pse fillove të sqarosh këto punë të ushtrisë? Cili është motivi që i përsërite edhe njëherë?

B: Nuk e di.

A: Kush i ka thënë këto, unë apo ti?

B: Këto i kam thënë unë.

A: E çka dëshiron të thuash me këto? Çka ka pasur të shkruar në pamflete?

B: Nuk e di.

A: Ç`bëre me pamfletet që i more?

B: Më kujtohet se kam shkruar në shtëpi,...

A: Ngadalë, mos shpejto. E para, ç`bëre me pamfletet dhe sa copë ishin?

B: 27.

A: Kur shkove në shtëpi, ç`bëre?

B: Jam shtrirë dhe i kam lexuar.

A: Çka shkruante në pamflete?

B: Nuk më kujtohet. Diçka ka shkruar, por...

A: Si kanë qenë të shkruara?

B: Me makinë shkrimi.

A: Ngjyra?

B: E kaltër.

A: Kishte titull?

B: Nuk e di. Vetëm e mbaj mend kur kam thënë se do t`ia jap çdo kujt që është i fortë.

A: Ti ke thënë se ia ke dhënë vëllaut tënd dhe ke treguar se si i ka shpërndarë. Çka shkruante në pamflete, cila ishte përmbajtja?

B: Unë ju thash se nuk e di përmbajtjen.

A: Mbrëmë e ke sqaruar, madje edhe titullin dhe përmbajtjen. Nuk më interesojnë këto 300 përrallat tuaja.

Dëshiroj të dëgjoj versionin e saktë. Çka shkruante në titull?

B: KUSHTRIM.

A: Çdonë të thotë kjo?

B: Kjo don të thotë „THIRRJE”

A: Çka pasur të shkruar më poshtë?

B: Nuk e di.

A: Më trego çka ke thënë, kur je takuar me Rafiun, pas demonstrave të para të 81-shit në Kosovë?

B: Kam thënë se duhet t`u ndihmojmë.

A: Cilëve t`ju ndihmosh?

B: Demonstruesve.

A: Gjatë hetimeve, ke thënë se dikush këtu është pa të drejta. Kush janë ata që s`kanë të drejta?

B: Klasa punëtore, në përgjithësi, veçanarisht kombi shqiptarë.

A: Pse kombësia shqiptare nuk mundet t`i realizoj të drejtat e tyre? Ç`doni të thoni me këte?

B: Për arsye se nuk i doni, i urreni.

A: Kush nuk i don?

B: Ata që janë në pozita, drejtorët, zyrtarët, ...të gjithë.

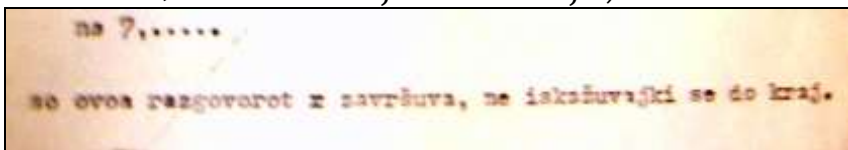
A: Tjetër çka ke folur, si të përmirësohet kjo e padrejtë?

B: Duhet të luftojmë, të shkruajmë pamflete, ta kuptojë populli shqiptarë se jemi të pushtuar dhe të shtypur, punëtorët nuk i realizojnë të drejtat e tyre. (Ngritet në këmbë dhe me tërë fuqinë e tij thërret disa herë) Shqiptarët janë të shtypur, shqiptarët janë të shtypur,

shqiptarët janë të shtypur, ata duhet të çlirohen, çlirohen, çlirohen!

A: (Me zë të lartë): Jashtë, jashtë, nxirreni jasht, të mos e shoh më kuuurrë, kuuurrrrëëë, kuuuurrrrrrëëëëë !

(Inspektorë dhe gardianë burgu kapin me rrëmbim Gafurr Lokun dhe e nxjerrin zvarrë nga dhoma hetuese dhe e përplasnin në çelinë e burgut të Shuto Orizares. Nga çelia dëgjohen torturat që bëhen mbi Gafurr Lokun, ndërsa Kryeinspektori i vetmuar me kokën mbi tavolinë dhe duartë mbi kokë rrinë i heshtur me nerva të tendosura. Pas disa minutash ngritet nga tavolina dhe në procesverbalin e 30 prillit 1982 shkroi: Hetimet i përmbyllëm, por veprimtaria e Gafurr Lokut mbeti e pazbërthyer deri në fund. („ ... so ova razgovorot zavrshuva, ne iskazhuvajki se do kraj”)

Para se të bie perdja, në prapaskenë ende dëgjohen torturat në çeli, e krahas kësaj në sfond kënga: *Trupin në Tetovë e shpirtin në Prishtinë*. Në përfundim të kësaj drame nga zëri i inçizuar në CD, dëgjohej epilogu:

Pas tre muaj hetime të rënda dhe torturave të tmerrshme, Gafurr Loku nga Gjykata e Qarkut në Shkup në verën e vitit 1982 u dënua me 3 vite e 6 muaj burg dhe kur llogarisim edhe burgun e parë prej 5 viteve, ai gjithsejt

mbajti 8 vite e 6 muaj burg të rëndë, gjithnjë i pathyeshëm përballë terrorit udbesk.

Pas dënimit të dytë, kërkesë për lirimin e Gafurr Lokut nga burgu, bënë edhe Amnesti Internacional, sektori i Japonisë, por pa rezultate.

Pas burgut të dytë, Gafurr Loku nga Tetova shpërngulet në Kosovë, përkatësisht në fshatin Paldenicë të Hanit të Elezit dhe tërë aktivitetin e tij e përqëndron në çlirimin e Kosovës nga pushtuesi serb. Ishte Kryetar i Shoqatës Humanitare „Nëna Terezë” në Han të Elezit, anëtar i Këshillit për Mbrojtjen e Drejtave dhe Lirive të Njeriut, sekretar i Këshillit të financimit dhe pjestarë i Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës.

Gafurr Loku vritet në një atentat nga pushtuesi serb më 21 shkurt 1999 në fshatin Paldenicë të Hanit të Elezit, në moshën 50 vjeçare, bashkë me djalin e tij 20 vjeçarë, Dritonin. Është dëshmor i UÇK-së. Gjatë luftës, Brigada 164 në Han të Elezit mbante emrin e tij.)